

RAHVANÄITELAVA

PRAKTIINE VÄIKELAVADE HÄÄLEKANDJA

III aastakäik

Ilmub tarviduse järgi. * Toimetuse ja talitus: Tallinn, Vene 6. * Telefon 445-94

Hind 15 snt.

26002.

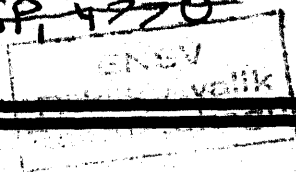
L. 4. 144.

K. Rutoffi „Väimehed“ Estonias.

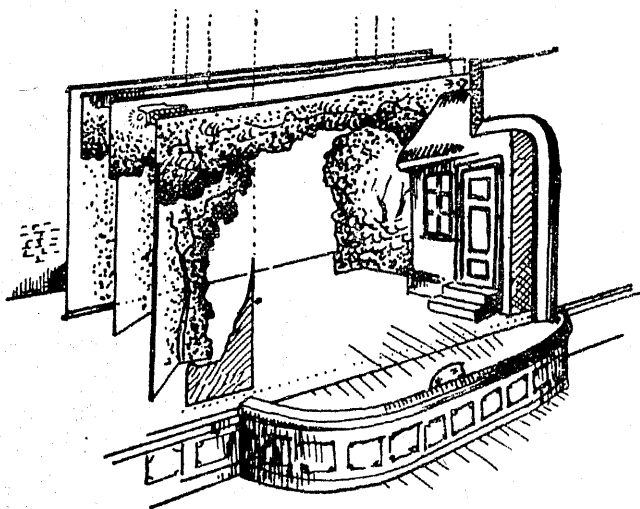
Istuvad (vasakult) Andres Kirilov (hr. Üksip), Tiina (pr. Kausi), Peeter Känd (hr. Vaino). Seisavad Linda (pr. Parikas) ja Ants (hr. Esperk).

SP. 4770

Nr. 1

1933

Praktilise väikelava tüüp

A. Tuurand

I jagu

annab praktilist juhendust lavaskeemi, poolhoritsondi, dekoratsioonide, rekvisiitide jne. kohta, nende valmistamine ja praktiline käsitamine.

II jagu

toob näpunäiteid kardinate süsteemi tehnilisest sissesäädmisest. Lavavalgustamisõpetus: rampi-, soffite-, kül-, kõrval-, välgulambid.

Mõlemad õpperaamatud varustatud selgitavate joonistega.

== Hind à 60 senti. ==

Lava uudiseid

Tornikomitee (Seltskonnategelased)

3. Metua huumor kolmes järgus

Tegelased

Mtsmann — wanem härra.

Tommer }
Kootalen } kesseas.

Metner — weidi noorem.

Laimanson — aastates proua.

Weesason — kesseas netu.

Bloom — noor netu.

Maiskelner.

Saateks

Meiepäiwil on moes igasugused komiteed. Need eriti siis, kui paljude osawõtul midagi ühist ilusat ja uut tahetakse luua. Ent samuti on meiepäiwil palju aatewafust ja üksmeele puudust. Mis kasu oleks ühest komiteest, kes tahab ehitada torni, kuid kelle liikmeist üks torni tahaks näha mustana, teine rohelistena, kolmas roosana, neljas tuulesipuga, wiies kufega jne. . . Kas saab kunagi selline komitee ühe torni walms?

Autor on selles näidendis meie seltskonnarühmituste omawahelised hõõrumised võtnud tugewale sõelamisele ja teinud seda läbi koomilise priisma wäga tabawalt ja huwitawalt. Selle humoorse analüüsi lõpptulemuseks on: tänapäewa lahkhelide keskelt üksmeele wõib luua waid hullumeelne.

„Tornikomitee“ peaks olema otsitaw näidend maa-, eriti wäikelinna ja alewite lawadel.

Wäljawõte esimesest waatusest

Tuba piislinna restoraanis, mida antakse soowijaile kasutada koosolekuks jne. *

Dhtu. Wäljas ämardub. Laual põleb küünlal. Gesriide kerides istuwad laua ümber **Utsmann**, **Laimanson**, **Weefasson** ja **Bloom**. **Metner** istub lauast eemal, wafemal, ja **Mootalen** — paremal seinä ääres.

Utsmann (tõuseb ja algab kõnet kaalukalt, rõhutades wääritamat mõtet). Wäga lugupeetud seltskondliste organisatsioonide esitajad! Ma tänan teid, et olete minu kutses lahkesti kuulda võtnud ja siia kokku tulnud — ühisele nõupidamisele, ühise tähtse hääks. Teie töötate igauks oma seltsis ja oma ühingus. Teie teete seda andumuse ja armastusega ja see kõik on wäga ilus ja hää. Kuid — mis kasu oleks kõigest sellest tööst ja armastusest kui meil ei oleks ühist sihti silma ees. Kui meie püüaksime üks paremale ja teine wafemale, siis effiksimä ära elu asteldusis ja effitame ära ka oma jüngrid. Aga — meie peame püüdma kõrgemale! See lõpu eesmärk olgu meile kõigile ühine. Meie teed ja rajad on loomulikult mitmesugused. Üks jõuab kõrgemale minnes paremalt ja teine — minnes wafemalt, aga pääasi on, et sinna püütakse, küll siis üksford ka jõutakse. Püüdes kõrgemale on inimene wälja jõudnud kannibalismist. Püüdes kõrgemale, jõuame ford wälja ka tänapäewa puudusist — saame paremaks, õilsamaks ja me elu muutub rikkamaks ja rõõmsamaks. Seda püüdtem! Selleks töötagem! See olgu meie töösiht ja mõte, ükskõik, kus meie töötame ehk ku da meie seda teeme.

Seda sihti — kõrgemale! — näitab meile nagu võrmega meie pühakoja torn. See ei ole ainult kogudusele. See tohiks olla tähtsaks ka meie seltskondlistele organisatsioonidele ja tervele linnale.

Uga teie teate, mu härrased, et meie kiriku torn on juba wana, on pehastand, mädanend ja ähwardab wariseda. Meie wäikene kogudus üksi ei suuda seda takistada. Seepärast pöörame meie palwega teie poole, kõikide meie seltskondliste organisatsioonide poole ja ootame abistawat kätt. Ma loodan, et meie ühiselt püstitame uue torni, mis olgu meile kõigile ühiselt tähtsaks — seltskondlikes töös — jumala auks ja ligemise kasuks. (Istub, rüütab klaasist wett.)

W e e s a s s o n (tõuseb ja peab tähtsas toonis kõne, mis mõjub rahwatult). Mustatud kooswiibijad! Matriipsutades meie lugupeetud eelkõneleja mõtteid ja püüdeid pean toonitama, et need on väga õiged ja õilsad. Sõrm, mis näitab ülesse, ei tohiks wariseda, ei tohiks wananeda. Muutub elu ja muutuvad tähtsed, wariseb wana ja sünnib uus, mis parem ja täiuslikum. Nagu merimehed tormisel ööl oma pilgud saadawad kaugelt wilkuwa tulukeste poole, nii olgu meil kõrgem siht silma ees — meie seltskondlikus töös. Ühing „Araania“ soovib tornikomiteele uue tähtse püstitamisel palju õnne ja edurikast kordaminekut. Meie aitame selleks kaasa — häämeelega ja — jõudu mööda — kaasa — — ma lõpetasin. (Istub.)

U t s m a n n. Ma tänan! Sõna on „Orhieedia“ esitajal proua Vaimansonil.

V a i m a n s o n (tõuseb, peab hoogsa kõne). Juhin koosolijate tähelepanu sellele, et meie alew on nüüd nimetatud linnaks. Uga linnal olgu ka linna tegu ja linna nägu ja olgu linnal ka tore torn ja torni otjas tore tuff. Praeguse torni sööwad loid, sellest enam kauaks sihinäitajat ei saa. Kui uut ei ehitata siis ühel häääl päewal kannab tuul wana puru laialt ja meie ei tea enam, kuspool taewas, ehk kuspool maa. Uga kui meie seda ei tea, siis ei tea me üldse enam midagi ja kõik meie seltskondline töö on siis tühine sudimine ja nelja tuule tagaajamine. Seepärast — uus tähts tuleb ehitada. Seda pooldan ühing „Orhieedia“ nimel. (Istub.)

U t s m a n n. Wäga rõõmustaw! Ma tänan teid!
Kui meil on siht silma ees ja armastus südames, siis
muutub kaunimaks meie sünnimaa.

M e t n e r. Palun sõna!

U t s m a n n. Sõna on haridusselts „Taariuse“
esitajal, härra Metneril.

M e t n e r (asjalik arukas noormees jageli temperamentne,
eriti kolmandas waatuses. Tõuseb). Torn ei ole ainult kogu-
dusele, see annab ilme tervele linnale, paistes kaugele
üle põldude ja aasade. „Taariuse“ nimel, pooldan eelkõ-
nelejat selle s, et uus tähis peaks mõnestki suhtes üle-
tama wana.

Praegune torn teatavasti mõjub madalalt ja
alandlikult. Ta pehastand sõrm on wajund kur-
waks kuhilaks raske risti all. See rist ei lenda siniõhku
noolena ja kergena waid näib kui püüaks tagasi
maa poole, kui oleks ta wärsind walwamisest sääl üle-
wal, wanadusest küüru wajund ja igasjeb rahu. Meie
uus tähis peaks saama nooruslikult sihwakam ja tii-
wustatud omas kerges graatsias. Kuid kufke — waban-
dage, ma ei poolda. (Istub.)

P a i m a n s o n. No noh! Misparast mitte?

M e t n e r. Tõsiste asjadega ei ole sünnis naljatada.

U t s m a n n. Selle üle kõneleme hiljem. Sõna on
tuletõrje esitajal, härra Nootalenil.

N o o t a l e n (sümpaatne omas lihtsas otsekohesuses. Wõib
olla ka tuletõrje mundris. Tõuseb). Ma saan asja tähtsu-
sest wäga hästi aru ja kui ma oleksin hää kõnemes
siis ma kihutaksin terve linna jalule — uut torni ehi-
tama. Aga näete — suuwärki on mulle wähe antud.
Mõtlen, mõtlen, aga ei osta kõike nii ilusti welda kui
tahaksin. Nii kui suu lahti teen tuleb sõna wälja laba-
selt. Selleparast ma palju ei räägi waid ütlen lihtsalt:
käed ühiselt külge ja lööme uue tähise püsti. (Istub.)
Wana torni alumine osa on weel päris tubli — ai-
nult päälmine peenike ots tuleks uus teha. Mis alu-
mine wärk üksi aitab kui pää on pehastund.

W e e s a s s o n. Kelle kohta see käib?

N o o t a l e n. Ma rääkisin tornist.

W e e s a s s o n. Siis rääkige nii, et seda ei saaks seletada kahte moodi.

N o o t a l e n. Kui jutt on ühte moodi siis teie ärge seletage seda kahte moodi.

U t s m a n n (helistab talle). Palun asja juure! — Mind rõõmustab see lahke kaasabi, mida teie kõik olete luband.

P l o o m. Lubage, mina ei ole veel midagi luband.

U t s m a n n. Wabandage!

P l o o m. Pooldan uut torni tingimusel, et seda ei tõrwataks mustaks. Mis aitawad kõik tähiised kui nad on mustad. See tähis, mis sünnib uuena ja noorena meie wana püha koja pääle on nagu noor hing wanas ihus. Teen ettepaneku seda wärwida roosaks. (Stub.)

V a i m a n s o n. Kas mitte roheliiseks?

P l o o m. Ei. Ma ütlesin roosaks.

V a i m a n s o n. Mispärast roosaks?

P l o o m. Meie ei ole enam nii noored, et olla roheliised. Uga meie meeleolud on sünged — on pärit tõrwatud tähistest. Selgust wajame — rõõmu päikesest ja siniõhust.

M e t n e r. Et riist näiks kergelt tõusew ja õhuline, tuleb ristile kandepinnaks anda kullatud muna.

V a i m a n s o n. Siis näeks see wälja nagu priiis-Mihkel.

M e t n e r. Mis ümmargune, see igawene.

V a i m a n s o n. Ei weerewa kiwi pääle kaswa sammalt.

N o o t a l e n. Teie hakkate asju alles siis austama kui neil on samblad seljas. (Teised naerawad.)

V a i m a n s o n. Hällilaste ees ma ei kummarda.

M e t n e r. Milleks siis wajate uut tähiist?! Kas sammalband wana katus oma loitand kontidega ei ole teile küllalt auwäärne?! Kas on weaks waid see, et sääl puudub kuff?

V a i m a n s o n. Kõik tähiised tähendawad wõitlust, noormeest!

Metner. Kas kute waimus?

Laimanson. Teadagi, et seda tuleb mõista
fümboolselt.

Metner. Tänan, ma juba mõistjin. . .

Nootalen. Wäljastpoolt peaks wiima redel ülesse.

Weefasson. Kes sinna ronib?

Nootalen. See on tulitohju juhuts.

Weefasson. Kas tuulenäitaja oleks praktilise
tähtsusega.

Bloom. Mis te tuulest wahite?

Weefasson. Praegu on sõna minul. Teie wõite
rääkida pärast.

Bloom. Olge hääd, rääkige, ma ootan.

Weefasson. Preili Bloom, nagu teie kõif kuul-
site, rääkis noorest hingest, mis on wanas ihus.
Ma leian, ei niisugune wõrdlus ei sobi. See on mait-
setu ja labane.

Laimanson. Öigus! (Mehed naerawad.)

Bloom (näpsatalt). Wana ihuga ma ei mõelnud
teid. Teie ei ole weel nii wana, aga teie hing ei ole
ka enam noor.

Weefasson. Ma pean toonitama, et. . .

Bloom. Toonitage pärast, praegu on sõna minul.

Laimanson. Tütarlaps, teie lähete libedale!
Kõnelege asjast.

Bloom (Laimansonile). Ma ei mõelnud ka teid,
kuigi teil on noor hing. Kui kõnelesin wanast ihust,
siis mõtlesin kõife seda wana, mida igapäew paiga-
tasse ja lapitasse, kuid mis siiski ei taha seista
püsti, mis wajub küüru, kuiwab kortsu ja
kipub tagasi mulla poole. Niisugune on ka meie wana
torn oma tudisewa ristiga. Noorte ühing „Eros“ ei
poolda rautade noorendamist. Kuid uue tähise püsti-
tamisel meie aitame kaasa. Uues tähises peab kajas-
tuma noorte hing. Seda tahsin ma öelda. (Stub.)

Nootalen. Kooja hing?!

Bloom. Minult mitte must.

Kadund Liisike

Erna Linde lastenäidend 3 v.

Tegelased:

Vanaisa.

Ema.

Liisike — 12 a.

Laine — 8 a.

Lehte — 6 a.

Villi — 8 a.

Mani — 10 a.

Antsuke — 5 a.

Ladra-Leena — külaeit.

Neli unekest.

Murueit.

Kuus murueide tütart.

Poisike Kevad.

Kannike.

Maikelluke.

Ülane.

Lumekelluke.

Jäneseonku.

Neli jänese poega.

Kooliõpetaja.

Viis koolilast.

Saateks

Väikene Liisike on kevadlilli ja ätile kõharohtu otsides metsas teelt eksind ning sattund murueide riiki. See on pikk ja seiklusrikas teekond, mis väikese Liisikese läbi suure saladuste riigi jälle viib koju mänguseltsiliste ja äti juure. Ja ega ta tühjade kätega tule. Prints Kevad, Murueit ja ta tütreid on talle kaasa annud suure hulga kingitusi. Jäneseonku andis talle isegi pudeli

kõharohtu ätile. Ja nõnda lapsed kõik üheskoos kevade sädeleval hommikul on laulmas oma rõõmulaule. . .

„Kadund Liisike“ on õrnasisuline, rohketundeline lastenäidend, mis tahtmatult võib. Rahvapärane kerge tekst ja meeldivad laulukesed meeldivad kindlasti väiksele tegelasele kui ka päältvaatajale.

Väljavõte I vaatusest.

V a e s e   m a a m e h e   t u b a .

Eesriide kerkides istuvad **Mani, Laine, Antsuke, Villi ja Lehte** põrandal poolringis punuvad korve ja laulavad.

Korvikesi, korvikesi
rõõmsal meelel punume.
Varssi valmis üks kui teine,
ema viib nad turule.

Ostke korve, ostke korve!
Igat seltsi korve meil.
Üks ei meeldi võtke teine,
korvikesi vaja teil.

Toredaim on minu oma,
prouad, preilid, vaadake!
Palun, ostke korvikesi,
prouad, preilid, valige!

Korvikesi, korvikesi
rõõmsal meelel punume.
Varssi valmis üks kui teine,
ema viib nad turule.

M a n i .

Ei ole sugugi lõbus tööd teha seitsaadik, kui Liisit ei ole.

L a i n e .

Ei ole jah. Ikka tulevad kurvad mõtted, kus ta küll olla võib!

V i l l i .

Kadus metsa ja ei tulnudki enam tagasi.

A n t s u k e.

Kuli unt sõi äla meie Liisikese.

L e h t e.

Oi, mul on nii kahju! (Hakkab nutma.)

A n t s.

Oi, mul on ka kahju. (Nutab.)

M a n i.

Mis te nüüd nutate. Hunt teda küll ei söönd. Meie metsis polegi hunte.

V i l l i.

On. Ladra-Leena räägib, et hunt veel mineval nädalal Suurtalus murdnud ühe lamba.

M a n i.

Või Ladra-Leena rääkis! Kes siis usub, mis Ladra-Leena räägib! Ta ju latrab, sellest tal nimigi. Hunt teda ei söönd. Aga kuhu ta jäi?

L a i n e.

Eksis ja ei leia teed koju.

L e h t e.

Kui kurjad haldjad ta kinni võtsid!

A n t s

(nutab).

Tahaks Liisikest. Liisi teadis ilusaid jutte.

V i l l i.

Poiss ei tohi nutta. Mõtleme parem välja, kuidas teda leida.

K õ i k

(tõusevad, panevad korvid maha, läbisegi).

Mõtleme jah, mõtleme!

M a n i.

Teie ei saa veel midagi teha, sest olete väiksed. Aga mina lähen ühes emaga otsima.

T e i s e d.

Mina ka, mina ka.

A n t s.

Mina lähen ätiga ühes.

L a i n e.

Sina väsid ära.

V i l l i.

Ätt ei jõuagi minna. Muud kui kõhib ja on haige.

L e h t e.

Palume häid haldjaid, et nad saadaksid Liisikese koju. Metsas on ju palju häid haldjaid.

A n t s.

Ja Jäneseonku on ka metsas. Sama Jäneseonku, kes meile tõi ilusaid mune, punaseid ja lohelisi!

M a n i.

Emma ise värvis munad. Sina usud jäneseonkut!

A n t s.

Tõi jah, tõi! Jäneseonku on hää mees ja saadab Liisikese koju.

M a n i.

Jaa — metsavaime on ikka küll.

V i l l i.

Nad ei tohi Liisikesele kurja teha. — Liisi on hää laps.

L e h t e

(jookseb aknale).

Ätt tuleb, ätt tuleb. Vast tema teab midagi. (Avab ukse.) Ätt, kas kuulsid midagi Liisist?

V i l l i.

Kas leidsid?

Ä t t

(kepi najal, kõhib).

Oeh, lapsukesed, ei mina pole kuulnud ega näinud. Käisin küll, kuidas jõudsin. Ei ole jälgegi leida. (Istub väsinult pingile, kõhib sageli). Ei jaksagi enam otsida. Valla rahvas otsind juba metsa läbi. Ei ole! Ei tea, kuhu ta küll võis kaduda. Ei ole pühade rõõmu ega midagi. (Lapsed ümbritsevad vanaisa, on kurvad.)

Mida lavastada

Ligineb kevade ja suvehooaeg. Loodus elustub ja teatrielugi, eriti maal, kandub loodusesse. Näitejuht seisab kahtlemata probleemi ees, kust saaks kohase näidendi, mida võiks võtta vabaõhuetenduseks.

Toome siin mõne sellise näidendi:

Vaikne kena kohakene

B. Kangermani rahvatükk 3 v.

Oma dekoratiivse lihtsusega sobib kevad- ja suvistepühiks, eriti aga Jaanipäevaks, kuna oma sellekohase sisu, mis seoses jaanitulestikuga.

Tegelasi: 3 m. 3 n. ja külanoored. Lava: maastik saunanurgaga.

Sisuseletus

Meie elu tänapäev on külm ja raske. Meil on nii palju elumuresid, et harva oma silmist võltsimatut, rõõmsat naeratust märkame. Ja näib, nagu oleks selle järele kohastund ka me süda, on tahe igat olukorda vaid ironiseerida, naeruvääristada ja olla hoolimatu kõige vastu.

Aga kusagil südamaal, kaugel maasopis elab kindlasti veel südamete soojust, tahet ja elurõõmu. Sinna pole veel jõudnud meiepäeva moodsat virisemist, jonni ja tahtelagedust. Lokkavate viljaväljade keskel, vahel suuri kasesalusid asub see vaikne kena kohakene.

Kui meid sinna ei saa viia meie tegelik elu siis teeb seda igatsus, mälestus, mõte. Ja selleks ongi toodud pildikene südamlikku elu Sirgusau-nast, Sirgusjõe kõrgelt kaldalt.

Jonnipunnid

Jaan Metua komöödia 4 waatuses.

Tegelasi: 6 m. 3 n.

Lawa: kantsleli.

Sisuseletus

Jonn ei ole jumalast, sest jonn teeb tüli, pahandust ja muudki kurja.

Eesti jonn — see olewat ilmauulus. Meie ise ei taha seda mõnikord tunnistada, ehk kui seda teeme, siis ütleme: „Muidu ei saa. Jonn annab wiisaduse ja see on eestlase suurem woorus“. Tähendab — jonn on jumalast. Aga selle näidendi autor tahab wäita wastupidist. Ja tõepoolest — need jonnipunnid, kes selles näidendis liiguvad — need oleme täpselt meie ise! Meie ise, nagu me päewast päewa elame ja askeldame. On meie elu wooruslik?

Autor pole selles teoses inimesi jagand sikkudeks ega lammasteks. Kõigil on korraga õigus ja kõik on korraga ekslikud. Ta on annud ühesõnaga tõetruu pildi meist endist meile enestele sellisena, nagu tegelikult oleme.

Dlles seejuures wäga lõbusa sisuga, dekoratiivselt lihtne ja tegelaste arwult wähenõudlik, on autor lausa „jonnipunnilikult“ näidendist teind maiuspala wäike-lawadele.

24 tundi tött

Almeil Paul Pinna

Romöödia 3 vaatufes

Tegelasi: 4 m. 5 n.

Lawa: büroo ja tuba

Sisuseletus

Kas suudab meist keegi 24 tundi rääkida puhast tött?

Selle näidendi päätegelane ütleb: „Selline inimene pole veel ilma sündind, kes 24 tundi tött kõneleb.“

Ja teine tegelane ütleb: „Vaata ajalehte — iga reklaam on wale! Loe poliitikat — kes osawamini waletab, sel on õigus!“ Aga kolmas tegelane Bobi ütleb: „Mina wõin! Wean ükskõik kui suurele summale kihla, et ma 24 tundi tött kõnelen“.

Ja nõnda nad teostawadki kihlweo.

Kas wõidab Bobi?

Aga Bobi, waene mees, peab wõitma, sest on annud oma pruudile sõna, et talle 100 krooni kahelordseks löstab. Müüd on see wõimalus, kuid — ?

See on pöörane jant, mis tõmbab kaasa ka külmemagi päältwaataja, sest kes ei ejitaks endale küsimust: kas mina suudaksin seda?!

Väikelavade aastaraamat

Ülevaateid väikelavade tegevusest, arvustisi ja hulk tulusaid näpunäiteid näitejuhtidele.

Tekstis 24 ülesvõtet näitlejaist.

Hind 90 senti.

LASTE MÄNGUTEATER

Ehitus, sissesaad ja käsitamine

Aineil A. T.

Laste mänguteater see on suure teatri miniatüürne mudel. Seda kõigepäält konstruktsioonilt. Ka dekoratsioonid ja igasugused efektid on pärit suurest teatrist, ainult ettekanne on erinev, kuna siin esinevad papp-kujud. Teksti räägivad aga lapsed ise. Välismaa noorsoo seas kannab laste mänguteater kui pädagoogiline tegur suure teene ja sama kindlustatud seisukoht peaks tal olema ka meie oludes.

Käesolev raamat on tarvilik meie õppeasutistele ja kasulik andmete hankimiskohaks ka kõigile teatreile ja maa-näitelavadele.

Hind 60 senti.